
**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
na terenie Gminy Zawidz
na lata 2014-2020**

**GMINA ZAWIDZ
POWIAT SIERPECKI
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GOPS W ZAWIDZU
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING
WYKONAŁ	MONIKA DYMKOWSKA

ZAWIDZ 2014

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
2. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	5
3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY ZAWIDZ	6
3.1. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNEJ.....	6
3.1.1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY ZAWIDZ	6
3.1.2. DEMOGRAFIA	7
3.1.3. RYNEK PRACY	13
3.1.4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA.....	16
3.1.5. OCHRONA ZDROWIA	17
3.1.6. EDUKACJA	18
3.1.7. KULTURA I SPORT	20
3.1.8. ORGANY WSPARCIA SPOŁECZNEGO	20
3.2. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY ZAWIDZ	25
3.2.1. BEZROBOCIE	25
3.2.2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	28
3.2.3. UZALEŻNIENIA	29
3.2.4. UBÓSTWO	31
3.2.5. BEZDOMNOŚĆ	32
3.2.6. PRZEMOC W RODZINIE	33
3.2.7. PRZESTĘPCZOŚĆ	33
3.2.8. OSOBY STARSZE	34
3.3. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO.....	35
3.4. ANALIZA SWOT	36
4. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ	38
4.1. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA.....	38
4.2. PROGNOZA ZMIAN	41
5. CELE STRATEGICZNE PROJEKTOWANYCH ZMIAN	43
6. KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ.....	44
7. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII ORAZ JEJ RAMY FINANSOWE	45
8. WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	46
9. SPIS TABEL	51
10. SPIS WYKRESÓW	52
11. SPIS RYSUNKÓW	52

12. ZAŁĄCZNIKI.....52

1. Wprowadzenie

Problemy społeczne będące wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, stawiają przed władzami samorządowymi nowe wyzwania. Dotychczas realizowany model polityki społecznej polegający głównie na łagodzeniu skutków niekorzystnych zjawisk okazał się nie dość skuteczny. Podejmowane działania skierowane były na walkę z rezultatami problemów, brak natomiast było wystarczającego nacisku na profilaktykę zagrożeń. W efekcie rośnie liczba osób – beneficjentów pomocy społecznej i utrwalają się postawy roszczeniowe tego kręgu osób. Dlatego też potrzebą chwili jest opracowanie spójnych, całościowych, perspektywicznych programów polityki społecznej. Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest **strategia rozwiązywania problemów społecznych**. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j.t. Dz.U. z 2013 poz. 182 z późn. zm.), zgodnie z którym: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Zgodnie z art. 16b, ust. 2, Strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Działania będą kierowane głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Zawidz na lata 2014-2020 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie

dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Zawidz przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami stawianymi takim dokumentom. Umownie można ją podzielić na trzy główne części.

Pierwsza część przedstawia charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Zawidz wg stanu na dzień 31.12.2013 roku. Zawarto tutaj informacje istotne z punktu widzenia występujących na jej terenie problemów społecznych. Przeanalizowano strukturę demograficzną, sytuację na rynku pracy, stan gospodarki Gminy. Opisano również dostępne dla mieszkańców usługi społeczne tj. edukacja, kultura, ochrona zdrowia i pomoc społeczna.

Charakterystyki tej dokonano w oparciu o:

- informacje uzyskane z GOPS w Zawidzu,
- dane z PUP w Sierpcu,
- wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Zawidz,
- dane GUS,
- inne dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

Charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Zawidz podsumowuje analiza SWOT.

Część drugą stanowi prognoza zmian problemów społecznych zidentyfikowanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 zasadnicze części:

- prognozę demograficzną opracowaną w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035* opracowaną przez GUS, oraz
- prognozę problemów społecznych w Gminie Zawidz w latach 2014-2020.

Niniejsza prognoza stanowi podstawę do zdefiniowania konkretnych celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to sformułowanie konkretnych celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie Gminy Zawidz. W części tej określono również sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań oraz wskaźników ich realizacji.

Strategia obejmuje okres do 2020 roku. Uzasadnieniem dla tak wybranego horyzontu czasowego jest z jednej strony specyfika procesów społecznych (skutki realizacji strategii

będą widoczne dopiero w dłuższym okresie czasu), z drugiej zaś strony konieczność dostosowania Strategii do innych dokumentów programowych na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

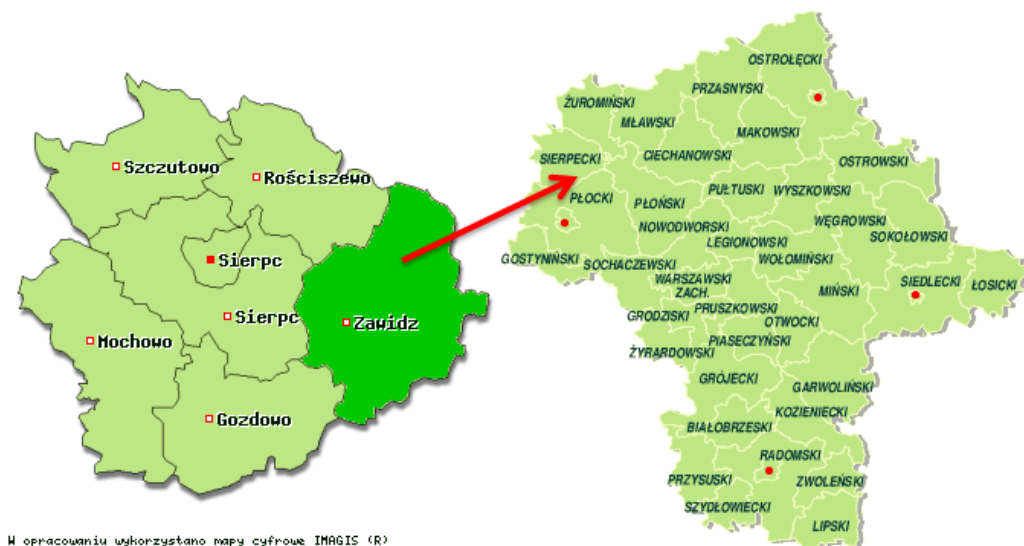
3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Zawidz

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Zawidz

Gmina Zawidz to gmina wiejska położona w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie sierpeckim.

Rysunek 1. Gmina Zawidz na tle województwa mazowieckiego i powiatu sierpeckiego

W opracowaniu wykorzystano mapy cyfrowe IMGIS (R)

Źródło: www.zpp.pl

Gmina Zawidz graniczy z następującymi Gminami:

- Sierpc, Rościszewo, Gozdowo - powiat sierpecki;
- Biezuń, Siemiątkowo - powiat żuromiński;
- Bielsk, Drobin - powiat płockim.
- Raciąż – w powiecie płońskim.

Gmina zajmuje obszar 186,1 km², co stanowi 21,82% powierzchni powiatu sierpeckiego. Gmina leży w dolinach rzek Sierpianicy i Raciążnicy, w środkowej części niecki brzeźnej na Równinie Raciążskiej, z dala od wielkiego przemysłu, dzięki czemu jest to teren czysty ekologicznie z bogatą fauną i florą, w tym np. skupiskami żurawi.

W gminie Zawidz znajduje się 44 sołectw, w skład których wchodzi 49 miejscowości: Budy Milewskie, Budy Piaseczne, Chabowo-Świniary, Gołocin, Grabowo, Grąbiec, Gutowo-Górki, Gutowo-Stradzyno, Jaworowo-Jastrzębie, Jaworowo-Kłódź, Jaworowo-Kolonia, Jaworowo-Lipa, Jeżewo, Kęsice, Kosemin, Kosmaczewo, Krajewice Duże, Krajewice Małe, Majki, Majki Duże, Majki Małe, Makomazy, Mańkowo, Milewko, Milewo, Młotkowo-Kolonia, Młotkowo-Wieś, Nowe Kowalewo, Nowe Zgagowo, Orłowo, Osiek, Osiek Piaseczny, Osiek-Parcele, Osiek-Włostybory, Ostrowy, Petrykozy, Rekowo, Schabajewo, Skoczkowo, Słupia, Stare Chabowo, Stropkowo, Szumanie, Szumanie-Piory, Szumanie-Pustoly, Wola Grąbiecka, Zalesie, Zawidz, Zawidz Mały, Zgagowo-Wieś, Zgagowo Nowe, Żabowo, Żytowo.

Dostępność komunikacyjną Gminy zapewnia droga krajowa nr 10 łącząca Warszawę z Toruniem i Szczecinem.

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ GMINY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ

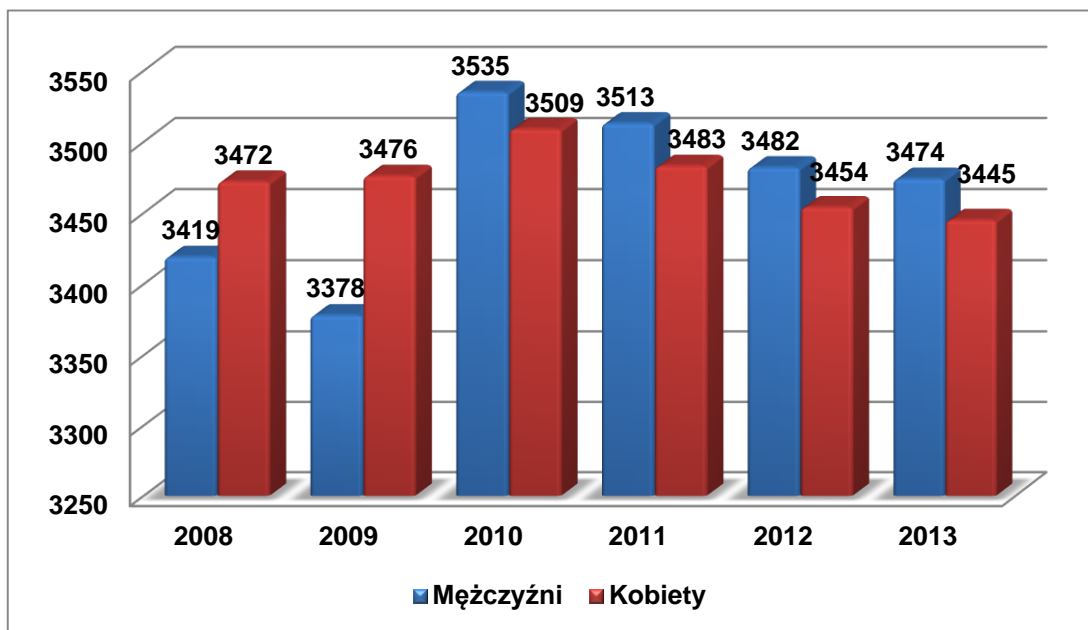
Zgodnie z danymi GUS, na koniec roku 2013 liczba mieszkańców Gminy Zawidz wyniosła 6919 osób, z czego 49,8% stanowiły kobiety. W okresie 2008-2013 liczba mieszkańców Gminy wzrosła o 0,4%.

Tabela 1. Liczebność Gminy Zawidz z podziałem na płeć

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	osoba	6891	6854	7044	6996	6936	6919
mężczyźni	osoba	3419	3378	3535	3513	3482	3474
	%	49,6%	49,3%	50,2%	50,2%	50,2%	50,2%
kobiety	osoba	3472	3476	3509	3483	3454	3445
	%	50,4%	50,7%	49,8%	49,8%	49,8%	49,8%

Źródło: Dane GUS

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Zawidz według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

WSKAŹNIK FEMINIZACJI

Wskaźnik feminizacji wyrażony jest liczbą kobiet przypadającą na 100 mężczyzn. W Gminie Zawidz wskaźnik ten w roku 2013 wyniósł 99. Oznacza to, że w strukturze płci Gminy nieznacznie dominują mężczyźni.

STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Najliczniejszą grupę wiekową w 2013 roku stanowiły osoby w wieku pomiędzy 20 i 24 rokiem życia. Następnymi w kolejności są osoby w wieku 25-29 lat. Osoby w tym wieku albo jeszcze kontynuują naukę albo dopiero rozpoczynają pierwszą pracę. Przez dłuższy okres będą stanowiły zatem siłę roboczą Gminy i musi upłynąć kilkadziesiąt lat, aby zmieniły swój status z osób w wieku produkcyjnym na osoby w wieku poprodukcyjnym. Warto zauważyć, że osoby w wieku 85 lat i więcej stanowiły zaledwie 1,97% ogółu mieszkańców Gminy.

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Zawidz w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
0-4	347	357	356	354	363	349
5-9	456	423	410	389	365	360
10-14	490	475	492	450	437	448
15-19	540	542	566	561	534	469

20-24	578	575	581	586	579	611
25-29	472	463	487	505	534	526
30-34	429	441	484	467	449	474
35-39	425	432	450	474	483	453
40-44	475	459	467	445	428	442
45-49	466	469	504	495	485	471
50-54	418	424	453	448	458	477
55-59	411	428	421	435	421	419
60-64	294	305	344	357	388	386
65-69	286	266	240	229	228	264
70-74	241	252	264	277	264	241
75-79	266	232	215	197	194	196
80-84	185	197	187	200	201	197
powyżej 85	112	114	123	127	125	136

Źródło: Dane GUS

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Zawidz została również przedstawiona w tabeli 3 z podziałem na 3 grupy:

- grupa w wieku przedprodukcyjnym,
- grupa w wieku produkcyjnym,
- grupa w wieku poprodukcyjnym.

Analizując dane zawarte w tabeli 3 należy stwierdzić, że w 2013 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – 61,4% populacji Gminy Zawidz. Natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 20,6%, a w wieku poprodukcyjnym – 18,0% mieszkańców Gminy. W analizowanym okresie można zauważyć, że:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie maleje od 2008 roku, co oznacza, że rodzi się coraz mniej dzieci, a w konsekwencji liczba ludności Gminy będzie malała przy założeniu, że tendencja ta się nie zmieni w kolejnych latach,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym systematycznie rośnie, co oznacza, że coraz większa ilość mieszkańców osiąga wiek, w którym podejmuje pracę,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta, co oznacza, że coraz więcej jest osób przechodzących na emerytury.

Powyższe wnioski świadczą o starzeniu się społeczeństwa na terenie Gminy Zawidz.

Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
w wieku przedprodukcyjnym							
Ogółem	osoba	1622	1588	1596	1516	1468	1426
Mężczyźni	osoba	865	828	838	790	769	749
Kobiety	osoba	757	760	758	726	699	677
w wieku produkcyjnym							
Ogółem	osoba	4039	4056	4245	4274	4256	4250
Mężczyźni	osoba	2149	2158	2314	2339	2337	2328
Kobiety	osoba	1890	1898	1931	1935	1919	1922
w wieku poprodukcyjnym							
Ogółem	osoba	1230	1210	1203	1206	1212	1243
Mężczyźni	osoba	405	392	383	384	376	397
Kobiety	osoba	825	818	820	822	836	846
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	23,5	23,2	22,7	21,7	21,2	20,6
w wieku produkcyjnym	%	58,6	59,2	60,3	61,1	61,4	61,4
w wieku poprodukcyjnym	%	17,8	17,7	17,1	17,2	17,5	18,0

Źródło: Dane GUS

POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

W 2002 roku większość mieszkańców Gminy Zawidz posiadało wykształcenie podstawowe ukończone – osoby z tym wykształceniem stanowiły 39,7% populacji Gminy. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym 19,1%, a następnie osoby z wykształceniem średnim. Około 5,32% mieszkańców Gminy w 2002 roku nie posiadało wykształcenia lub posiadało wykształcenie podstawowe nieukończone. Wykształcenie wyższe posiadało 2,08% mieszkańców Gminy a wykształcenie policealne – 0,82%.

Dane GUS z 2002 r. wskazują także na wyższy poziom wykształcenia kobiet na terenie Gminy (np. dwukrotnie więcej kobiet z wykształceniem wyższym niż mężczyzn).

Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Zawidz

Rodzaj wykształcenia	Jedn. miary	Liczba osób	Mężczyźni	Kobiety
Wyższe	osoba	149	55	94
Policealne	osoba	59	12	47
średnie razem	osoba	968	401	567
średnie ogólnokształcące	osoba	170	34	136

średnie zawodowe	osoba	798	367	431
zasadnicze zawodowe	osoba	1372	870	502
podstawowe ukończone	osoba	2841	1339	1502
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	381	153	228

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Przedstawione wyżej dane dotyczą wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku i nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji. Należy założyć, iż obecnie w Gminie Zawidz, podobnie jak i w całym kraju, liczba osób z wykształceniem wyższym jest większa. Potwierdzeniem tego są dane GUS ze spisu powszechnego przeprowadzonego w 2002 i 2011 roku zawarte w tabeli 5, dotyczące wykształcenia mieszkańców powiatu sierpeckiego.

Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu sierpeckiego

Rodzaj wykształcenia	Jednostka miary	2002	2011	Zmiana 2011/2002
wyższe	osoba	2336	5063	117%
średnie i policealne - ogółem	osoba	11199	13366	19%
średnie i policealne - średnie zawodowe	osoba	7825	8027	3%
średnie i policealne - średnie ogólnokształcące	osoba	2250	4371	94%
zasadnicze zawodowe	osoba	10441	10611	2%
gimnazjalne	osoba		2977	-
podstawowe ukończone	osoba	17915	12400	-31%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	osoba	2617	911	-65%

Źródło: Dane GUS (Narodowy Spis Powszechny 2002 Ludność, Narodowy Spis Powszechny 2011 Ludność)

Zgodnie z danymi przedstawionymi w tabeli 5 w latach 2002-2011 miał miejsce wyraźny wzrost liczby mieszkańców powiatu sierpeckiego z wykształceniem wyższym – o 117%. Coraz więcej osób z powiatu decyduje się również na podjęcie edukacji, o czym świadczą:

- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim i policealnym o 19,0%,
- wzrost liczby osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym o 2,0%,
- spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia o 65,0%.

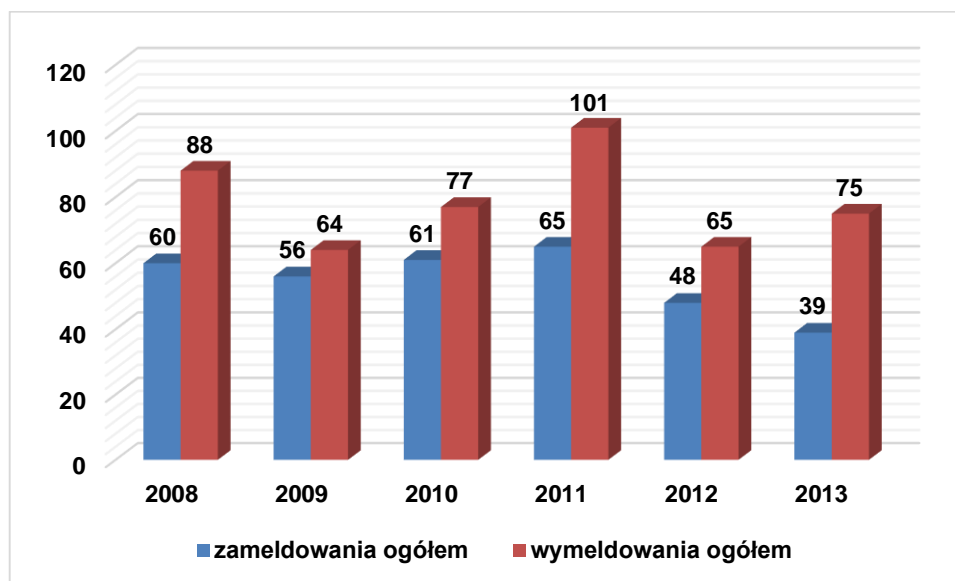
Należy zatem zakładać, że sytuacja w Gminie Zawidz obecnie kształtuje się podobnie jak w powiecie sierpeckim.

MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru.

W Gminie Zawidz w latach 2008 – 2013 zarówno liczba zameldowań jak i wymeldowań ulegała wahanom. Największy spadek zameldowań odnotowano w 2013 r.

Wykres 2. Migracje w Gminie Zawidz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2008-2013 saldo migracji dla Gminy Zawidz (różnica między liczbą osób, które zameldowały się na terenie Gminy a liczbą osób, które się z niej wymeldowały w danym roku) było wyłącznie ujemne. Na terenie Gminy obserwuje się odpływ mieszkańców, głównie do miast. W ostatnich dwóch latach zarówno liczba zameldowań jak i wymeldowań była niższa niż w latach wcześniejszych.

Szczegółowe dane dotyczące salda migracji na terenie Gminy Zawidz w latach 2008-2013 przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
zameldowania ogółem	osoba	60	56	61	65	48	39
zameldowania z miast	osoba	21	32	32	37	21	16
zameldowania ze wsi	osoba	39	24	29	28	27	22
zameldowania z zagranicy	osoba	0	0	0	0	0	1
wymeldowania ogółem	osoba	88	64	77	101	65	75
wymeldowania do miast	osoba	55	39	53	51	39	64
wymeldowania na wieś	osoba	33	25	24	49	26	9
wymeldowania za granicę	osoba	0	0	0	1	0	2
saldo migracji ogółem	osoba	-28	-8	-16	-36	-17	-36

Źródło: Dane GUS

PRZYROST NATURALNY

Na terenie Gminy Zawidz w latach 2008-2013 dominował ujemny przyrost naturalny, czyli liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń, co ukształtowało ujemne wartości przyrostu naturalnego. W 2013 r. na terenie Gminy wystąpił dodatni przyrost naturalny, co może świadczyć o potencjalnym wzroście liczby ludności Gminy w kolejnych latach.

Tabela 7. Przyrost naturalny

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Urodzenia żywe	79	75	73	63	81	77
Zgony ogółem	77	95	91	75	92	71
Zgony niemowląt	1	0	0	1	0	2
Przyrost naturalny						
ogółem	2	-20	-18	-12	-11	6
mężczyźni	6	-23	-12	-10	-5	3
kobiety	-4	3	-6	-2	-6	3

Źródło: Dane GUS

3.1.3. Rynek pracy

Gmina Zawidz należy do regionów rolniczo – usługowych. Mieszkańcy trudnią się przede wszystkim: rolnictwem, usługami i drobną wytwórczością. Według danych GUS pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 r., dla ponad 99% gospodarstw domowych głównym źródłem dochodu jest działalność rolnicza. Prawie 25% gospodarstw domowych uzyskuje jednocześnie dochód z pracy najemnej, co potwierdzają dane zamieszczone w tabeli.

Tabela 8. Źródła dochodów gospodarstw domowych na terenie Gminy Zawidz w 2010 r.

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw domowych	Udział w sumie gospodarstw domowych %
z dochodem z działalności rolniczej	1003	99,21%
z dochodem z emerytury i renty	123	12,17%
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	192	18,99%
z dochodem z pracy najemnej	245	24,23%
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	10	0,99%
LICZBA GOSPODARSTW OGÓŁEM	1011	100%

Na koniec 2013 roku na terenie Gminy Zawidz działało 1078 podmiotów gospodarczych, z czego 3,5% w sektorze publicznym.

W latach 2008-2013 liczba podmiotów gospodarczych na terenie analizowanej jednostki systematycznie rosła. W 2013 roku, w porównaniu do roku 2008, liczba podmiotów była wyższa o 28,75 %. W latach 2008-2013 liczba podmiotów w sektorze publicznym nie uległa zmianie, natomiast liczba podmiotów w sektorze prywatnym zwiększyła się o ponad 30,7%. Pozytywnym zjawiskiem jest wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy pomimo zmniejszającej się liczby ludności i kryzysu gospodarczego, którego skutki odczuło wiele podmiotów gospodarczych w Polsce i na świecie.

Tabela 9. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Zawidz w latach 2008-2013

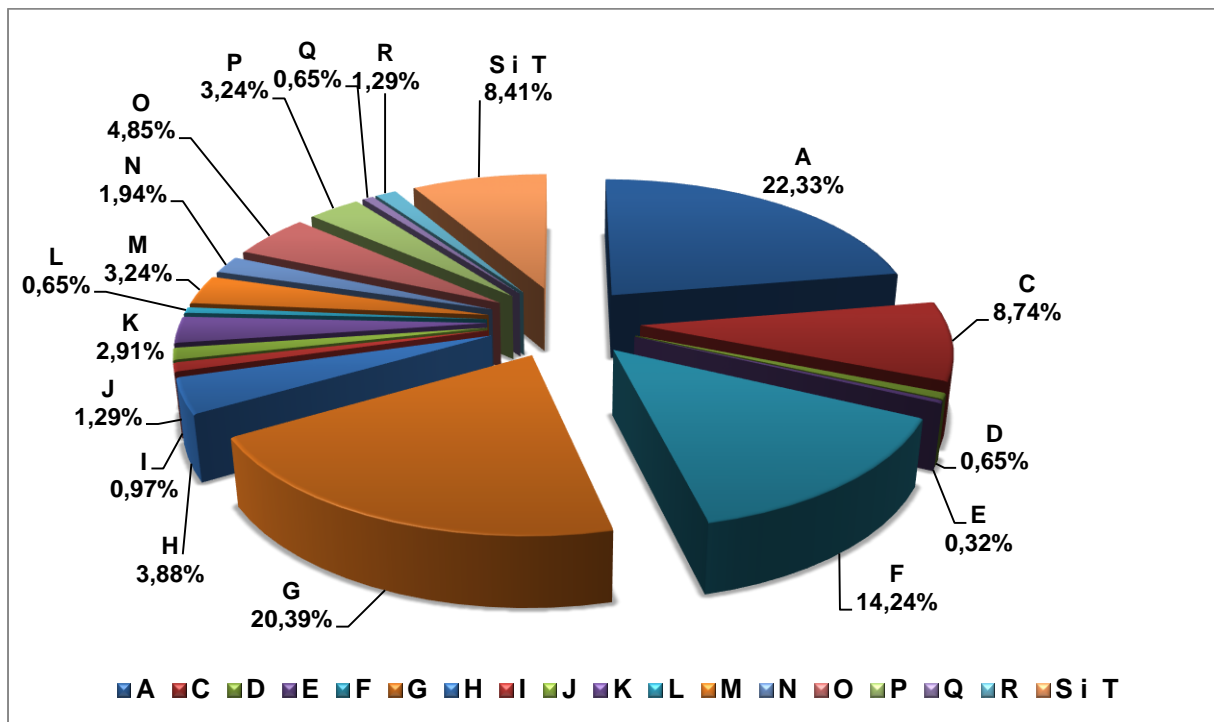
Wyszczególnienie		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Podmioty gospodarki narodowej ogółem [podm. gosp]		240	250	267	290	298	309
Sektor publiczny	Ogółem	15	15	15	16	16	15
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	13	13	13	14	14	13
Sektor prywatny	Ogółem	225	235	252	274	282	294
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	181	190	206	225	231	241
	spółki handlowe	6	6	7	7	7	7
	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1	1
	spółdzielnie	3	3	3	3	3	3
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	16	17	17	18	18	20

Źródło: Dane GUS

Położenie Gminy Zawidz w atrakcyjnej lokalizacji województwa mazowieckiego oraz dostępność sieci drogowej o istotnym znaczeniu stanowi dużą szansę rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy.

Zgodnie z wykresem 3, prywatna działalność gospodarcza prowadzona na terenie Gminy Zawidz koncentruje się głównie na rolnictwie, handlu hurtowym i detalicznym oraz budownictwie.

Wykres 3. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Zawidz w 2013 r. wg sekcji PKD 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Tabela 10. Działalność gospodarcza na terenie Gminy Zawidz wg sekcji PKD 2007

Kod PKD 2007	Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	43	58	70	67	69
C	Przetwórstwo przemysłowe	18	19	19	23	27
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0	2
E	Dostawa Wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	1	1	1
F	Budownictwo	41	44	50	49	44
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	65	61	56	59	63
H	Transport i gospodarka magazynowa	10	12	9	12	12
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3	2	2	2	3
J	Informacja i komunikacja	1	1	2	2	4
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7	9	9	9	9
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	1	1	1	2
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6	6	10	10	10
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca	3	2	6	5	6

O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	14	14	14	14	15
P	Edukacja	9	9	10	12	10
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4	3	3	5	2
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4	5	4	4	4
S i T	Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	20	20	24	23	26

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Z danych GUS wynika, że w 2012 roku na terenie Gminy Zawidz znajdowało się 1789 mieszkań o łącznej powierzchni 163 322 m².

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Zawidz

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
Mieszkania	mieszk.	1820	1824	1781	1784	1789
Izby	izba	7585	7610	7662	7676	7705
pow. użytkowa mieszkań	m ²	159180	159745	162386	162687	163322

Źródło: Dane GUS

Analizując wyposażenie budynków w instalacje techniczno-sanitarne należy zauważyć, że w 2012 roku 92,8% mieszkań na terenie gminy było podłączonych do wodociągu, 77,5% mieszkań było wyposażonych w łazienkę, zaś 72,4% mieszkań posiadało centralne ogrzewanie.

Z tabeli 12 wynika, że z każdym rokiem liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne nieznacznie rośnie, co świadczy o tym, że poprawia się jakość życia na terenie Gminy.

Tabela 12. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne [%]

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
wodociąg	%	90,2	90,3	92,8	92,8	92,8
łazienka	%	69,7	69,7	77,4	77,5	77,5
centralne ogrzewanie	%	67,6	67,7	72,3	72,3	72,4

Źródło: Dane GUS

Zadaniem własnym gminy jest tworzenie warunków do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych dla mieszkańców o niskich dochodach. Lokale socjalne służą

zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osób ubogich nieposiadających tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie orzeczenia sądowego.

Potrzeby mieszkaniowe mieszkańców Gminy Zawidz do roku 2013 szacować można na podstawie ilości wniosków od osób ubiegających się o przydział lokali na przestrzeni ostatnich lat. Gmina Zawidz dysponuje 14 mieszkaniami socjalnymi oraz 19 mieszkaniami komunalnymi. Obecna liczba mieszkań socjalnych i komunalnych spełnia zapotrzebowanie zgłaszane przez mieszkańców Gminy Zawidz.

Na terenie Gminy Zawidz nie funkcjonują mieszkania chronione

3.1.5. Ochrona zdrowia

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom Gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Rodzinna”, obejmująca:

- Ośrodek Zdrowia w Zawidzu, w ramach którego funkcjonuje:
 - Gabinet lekarza POZ
 - Gabinet pielęgniarki środowiskowej-rodzinnej
 - Gabinet położnej środowiskowej-rodzinnej
 - Poradnia stomatologiczna
 - Punkt pobrań materiałów do badań
 - Gabinet medycyny szkolnej
 - Gabinet zabiegowy
 - Punkt szczepień
 - Pielęgniarska domowa opieka długoterminowa
 - Zespół długoterminowej opieki domowej
- Ośrodek Zdrowia w Jeżewie, w ramach którego funkcjonuje:
 - Gabinet pielęgniarki środowiskowej-rodzinnej
 - Punkt szczepień
 - Pielęgniarska domowa opieka długoterminowa
- Punkt Lekarski w Słupi, w ramach którego funkcjonuje:
 - Gabinet lekarza POZ

- Gabinet pielęgniarki środowiskowej-rodzinnej
- Gabinet zabiegowy
- Punkt szczepień
- Pielęgniarska domowa opieka długoterminowa
- Zespół długoterminowej opieki domowej.

Dostęp do leków i środków opatrunkowych na terenie Gminy Zawidz jest zapewniany za pośrednictwem 2 aptek usytuowanych w Zawidzu przy ul. Kwiatowej 1A i Mazowieckiej 24.

3.1.6. Edukacja

Na terenie gminy Zawidz funkcjonuje 5 szkół podstawowych oraz Zespół Szkół Samorządowych w Zawidzu, w skład którego wchodzi Gimnazjum Publiczne im. Władysława Stanisława Reymonta, Liceum Ogólnokształcące oraz Technikum.

„Wszystkie szkoły na terenie gminy oferują nie tylko wysoki poziom kształcenia i dogodne warunki nauczania, ale również zapewniają młodzieży szerokie możliwości rozwoju kultury fizycznej. Szkoły podstawowe w Jeżewie i Zawidzu oraz Zespół szkół samorządowych posiadają sale sportowe, a szkoła w Osieku wielofunkcyjne boisko.

Chlubą gminy jest Zespół Szkół Samorządowych w Zawidzu, którego uczniowie osiągają sukcesy w konkursach przedmiotowych, przeglądach artystycznych i sporcie. Przy ZSS działa Zespół Tańca Ludowego "Zawidzanie", Szkolna Orkiestra Dęta, grupa cheerleaderek i mażorettek, Szkolny Klub Europejski oraz klub sportowy "Mega-Gim".

W szkołach podstawowych organizowane są "pogadanki", odczyty, spotkania tematyczne, spektakle teatralne, a także dodatkowe zajęcia dydaktyczne, kulturalne i sportowe. Szkoły bardzo często biorą udział w zawodach sportowych oraz konkursach przedmiotowych. Wszystkie szkoły podstawowe biorą co roku udział w festynie "z nami bezpiecznie" oraz organizują prelekcje "Stop agresji", "Szkoła bez przemocy", "Zdrowy styl Życia." Biorą także corocznie udział w akcji Sprzątania Świata, Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy, organizują Dzień Edukacji, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Choinkę Noworoczną, Wigilię Szkolną, Pierwszy Dzień Wiosny, Uroczystości Andrzejkowe, Pasowanie Pierwszoklasistów itp..."

Źródło: Urząd Gminy w Zawidzu Kościelnym

Placówki szkolne znajdujące się na terenie Gminy są wyposażone w pracownie komputerowe, a także w infrastrukturę niezbędną do uprawiania sportu i rekreacji. Szkoły zapewniają również:

- kompetentnych nauczycieli i wychowawców,
- opiekę, przyjazne, bezpieczne i korzystne dla zdrowia warunki edukacji,
- poszanowanie praw ucznia,
- warunki prawidłowego rozwoju psychofizycznego i rekreacji,
- możliwość poznawania regionu i kraju.

Dodatkowo placówki starają się w sposób ciekawy i interesujący organizować czas wolny swoim podopiecznym. Uzdolnieni uczniowie mogą zawsze liczyć na fachową pomoc swoich nauczycieli, którzy wspierają w rozwoju oraz umacniają poczucie własnej wartości młodzieży. W zależności od zainteresowań młodzieży prowadzone są różnorodne zajęcia pozalekcyjne.

W tabeli 13 zawarto zestawienie informacji dotyczących funkcjonowania placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie Gminy Zawidz w roku 2013.

Tabela 13. Edukacja na terenie Gminy Zawidz

Nazwa szkoły i adres	Liczba uczniów	Liczba etatów nauczycielskich
Zespół Szkół Samorządowych w Zawidzu	404	55,39
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Osieku	115	16,28
Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Słupi	86	11,60
Szkoła Podstawowa w Zawidzu Kościelnym	232	25,45
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Grąbcu	66	10,00
Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Jeżewie	109	16,28

Źródło: GOPS w Zawidzu

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia, czyli tak zwany współczynnik skolaryzacji (brutto) w okresie 2009-2012 przedstawia tabela 14.

Tabela 14. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego [%]

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Szkoły podstawowe	102,79	96,32	97,18	96,61
Gimnazja	105,11	100,00	101,72	106,54

Źródło: Dane GUS

3.1.7. Kultura i sport

Organizacją działań sportowo-kulturalnych na terenie gminy zajmują się przede wszystkim placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy, dysponujące zapleczem sportowym w postaci sal sportowych oraz wielofunkcyjnych boisk sportowych.

Na terenie Gminy funkcjonują następujące kluby sportowe, które zrzeszają wielu mieszkańców, zapewniając ciekawą alternatywę spędzania czasu wolnego głównie dla dzieci i młodzieży:

- Szkolny Klub Sportowy „MEGA – GIM” Zawidz,
- Szkolny Ludowy Klub Sportowy „OLIMPIJCZYK” Jeżewo,
- Uczniowski Klub Sportowy „ORZEŁ” w Zawidzu,
- Uczniowski Klub Sportowy „POGOŃ” Słupia.

Działalność kulturalną i sportową na terenie Gminy prowadzi także Ochotnicza Straż Pożarna, która funkcjonuje w następujących miejscowościach na terenie Gminy:

- Budy Milewskie
- Kęsice
- Kosemin
- Makomazy
- Mańkowo
- Milewko
- Młotkowo
- Osiek
- Skoczkowo
- Słupia
- Stropkowo
- Zalesie – Wola Grąbiecka
- Zawidz.

3.1.8. Organy wsparcia społecznego

GOPS

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie Gminy Zawidz jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**, który jest jednostką pozostającą w strukturze organizacyjnej Gminy. Siedziba GOPS mieści się przy ul. Mazowieckiej 24 w Zawidzu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania zlecone, które finansowane są z budżetu państwa oraz zadania własne, finansowane z budżetu gminy.

Ze Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawidzu wynika, iż do zadań własnych Gminy realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie pomocy społecznej należą:

- występowanie do sądu z powództwami alimentacyjnymi
- praca socjalna.

Do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej należą:

- a) Dokonywanie analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- b) Wykonywanie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- c) Umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia i możliwości,
- d) Udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych,
- e) Udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji finansowej,
- f) Pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

W 2013 roku GOPS w Zawidzu w ramach zadań własnych przyznał łącznie 56 619 świadczeń 787 osobom. Należy jednak uwzględnić, że niejednokrotnie osoby w trudnej sytuacji życiowej otrzymują pomoc z kilku tytułów. Faktyczną liczbę świadczeń społecznych przyznanych w ramach zadań własnych Gminy przedstawia tabela 15.

**Tabela 15. Świadczenia społeczne w ramach zadań własnych Gminy Zawidz
(stan na dzień 31.12.2013 r.)**

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe ogółem, w tym:	30	302	126 458	30	42
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	24	252	1122832	24	24
- pozostającej w rodzinie	6	50	14226	6	18
Zasiłki okresowe ogółem	117	489	159211	117	379

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ZAWIDZ
NA LATA 2014-2020

- w tym środki własne	x	x	10211	x	x
Dotacja	x	x	149000	x	x
Przyznane z powodu bezrobocia	91	372	128593	91	288
Przyznane z powodu niepełnosprawności	15	72	18722	15	48
Posiłek	320	55360	116054	180	910
- w tym dla dzieci	320	55360	116054	180	910
Usługi opiekuńcze ogółem	0	0	0	0	0
Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0
- w tym osobom bezdomnym	0	0	0	0	0
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	212	x	133015	203	689
Praca socjalna	x	x	x	108	368
Udzielenie schronienia	0	0	0	0	0
Zapewnienie posiłku	0	0	0	0	0
Zapewnienie niezbędnego ubrania	0	0	0	0	0
Ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w DPS	2	24	55395	2	2
Razem	787	56619	590 133	746	2726

Źródło: Dane GOPS w Zawidzu

W tabeli 16 przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej w Gminie Zawidz udzielonej przez GOPS. Najliczniejszą grupę beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w 2013 roku stanowiły osoby dotknięte problemem bezradności w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 195 rodzin (1325 osób). Na przestrzeni lat 2009 – 2013 liczba rodzin objętych pomocą społeczną z tego tytułu zwiększyła się o 230%.

Drugim powodem przyznawania pomocy przez GOPS było bezrobocie. Z tej przyczyny w 2013 roku udzielono pomocy 182 rodzinom liczącym łącznie 643 osoby. W latach 2009-2013 nastąpił 25% wzrost liczby rodzin dotkniętych tym problemem.

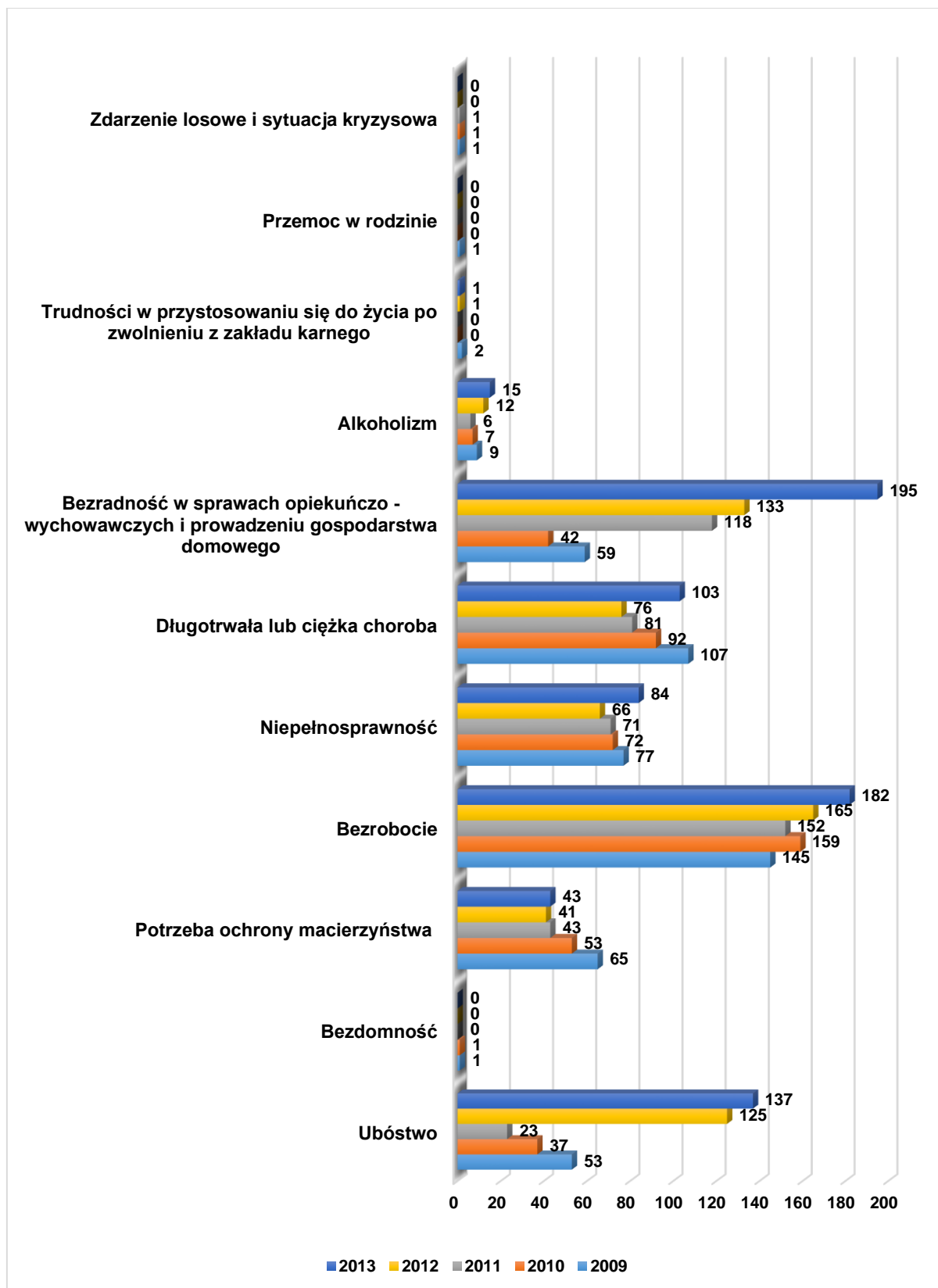
Trzecim powodem wsparcia udzielanego przez GOPS w Zawidzu było ubóstwo. W 2013 roku z tego powodu udzielono wsparcia 137 rodzinom liczącym 630 osób).

Tabela 16. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Zawidzu

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					Liczba osób w tych rodzinach				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Ubóstwo	53	37	23	125	137	243	157	93	425	630
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	65	53	43	41	43	373	308	247	229	339
w tym: wielodzietności	65	52	41	37	33	373	306	241	215	261
Bezrobocie	145	159	152	165	182	554	583	569	661	643
Niepełnosprawność	77	72	71	66	84	244	237	233	272	238
Długotrwała lub ciężka choroba	107	92	81	76	103	317	315	266	228	295
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	59	42	118	133	195	310	220	423	691	1325
- rodziny niepełne	19	14	66	42	46	75	60	163	151	174
- rodziny wielodzietne	40	29	52	91	149	242	171	260	540	1151
Alkoholizm	9	7	6	12	15	50	38	34	62	68
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	0	0	1	1	6	0	0	1	3
Przemoc w rodzinie	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	1	1	1	0	0	2	2	4	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane GOPS w Zawidzu

Wykres 4. Liczba rodzin - beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Zawidzu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zawidzu

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zawidz

3.2.1. Bezrobocie

Gmina Zawidz ma głównie charakter rolniczy, stąd głównym miejscem zatrudnienia i głównym źródłem dochodów dla mieszkańców są gospodarstwa rolne. Część mieszkańców Gminy prowadzi działalność gospodarczą lub jest zatrudniona w podmiotach gospodarczych prowadzących działalność w gminie i w regionie.

W 2013 roku na terenie Gminy Zawidz zarejestrowanych było 526 osób bezrobotnych, z których 52,5% stanowiły kobiety. W latach 2009 – 2013 liczba bezrobotnych na terenie Gminy zwiększyła się o 33,2%. Pomimo iż taki wzrost bezrobocia budzi niepokój, należy pamiętać, że statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz tego zjawiska głównie ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz „pracy na czarno”.

Analizując strukturę bezrobocia, należy zauważyć, że w latach 2009-2013:

- ze względu na wiek osób bezrobotnych, najliczniejszą grupę stanowiły osoby pomiędzy 26 a 54 rokiem życia, a wzrost liczby bezrobotnych w tej grupie wyniósł 34,2%,
- pod względem wykształcenia, wśród osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby legitymujące się wykształceniem średnim (32,3%) - ich liczba wzrosła o 32,8%,
- o 16 osób (tj. o 11,5%) wzrosła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej,
- w latach 2009-2013 podwoiła się liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym, choć w dalszym ciągu ta grupa stanowi najmniejszy udział w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w Gminie – 9,5%;
- wzrasta liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 24 miesięcy) – ich udział wzrósł z 22% w 2009 r. do 30,4% w 2013 r.

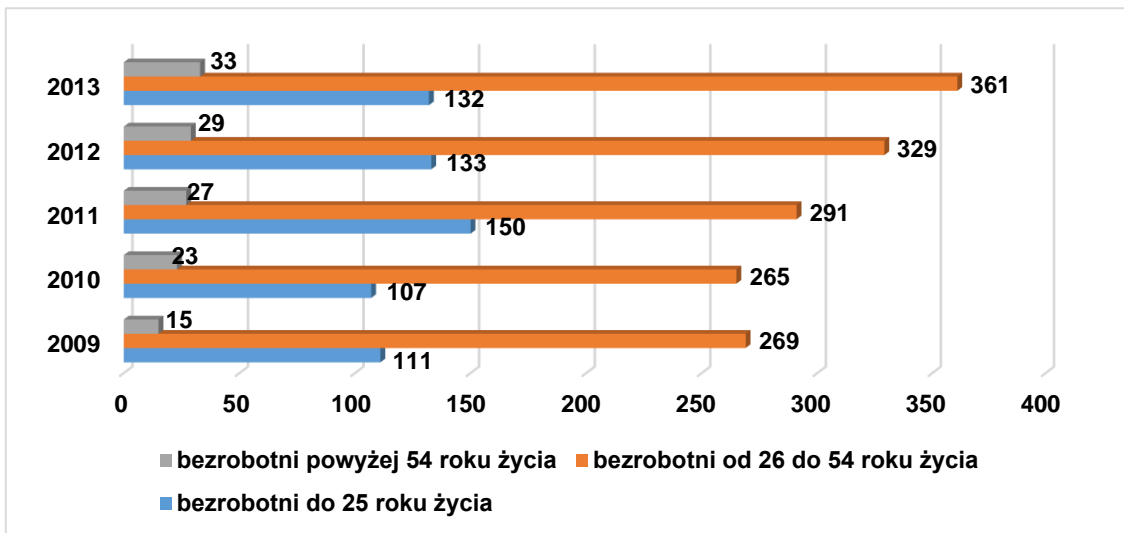
Tabela 17. Charakterystyka osób bezrobotnych na terenie Gminy Zawidz

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM, w tym:	395	395	468	491	526
- kobiet	185	189	236	255	276
- mężczyzn	210	206	232	236	250
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	76	73	85	87	81
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:					
- bezrobotni do 25 roku życia	111	107	150	133	132
- bezrobotni od 26 do 54 roku życia	269	265	291	329	361
- bezrobotni powyżej 54 roku życia	15	23	27	29	33

Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:					
- bezrobotni do 1 miesiąca	28	24	44	34	32
- bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	218	213	235	228	214
- bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	62	73	91	114	120
- bezrobotni powyżej 24 miesięcy	87	85	98	115	160
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:					
- wykształcenie gimnazjalne i poniżej	139	115	144	144	155
- wykształcenie zasadnicze zawodowe	111	128	122	130	151
- wykształcenie średnie	128	126	166	171	170
- wykształcenie wyższe	17	26	36	46	50

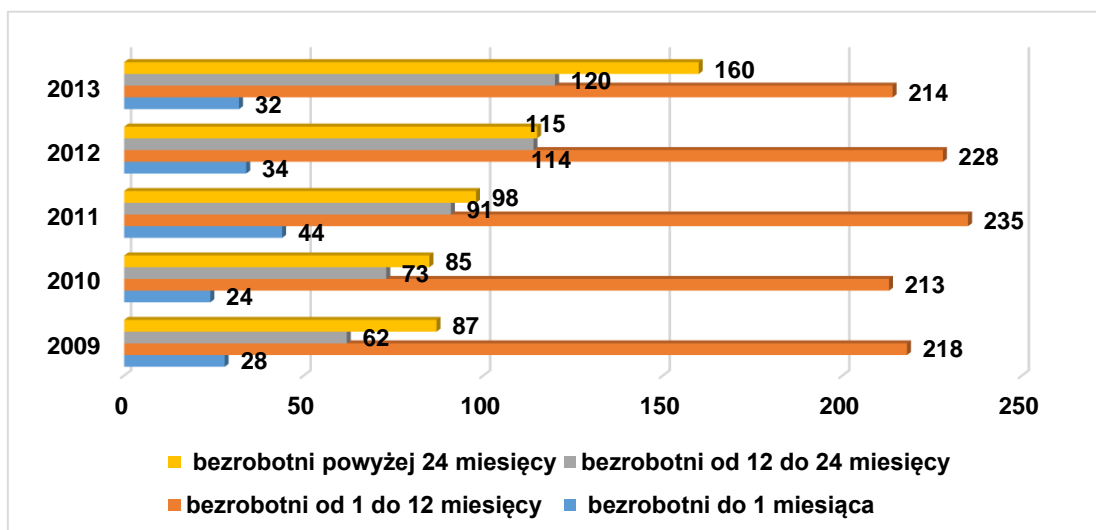
Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sierpcu

Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych w gminie Zawidz w latach 2009-2013 według wieku

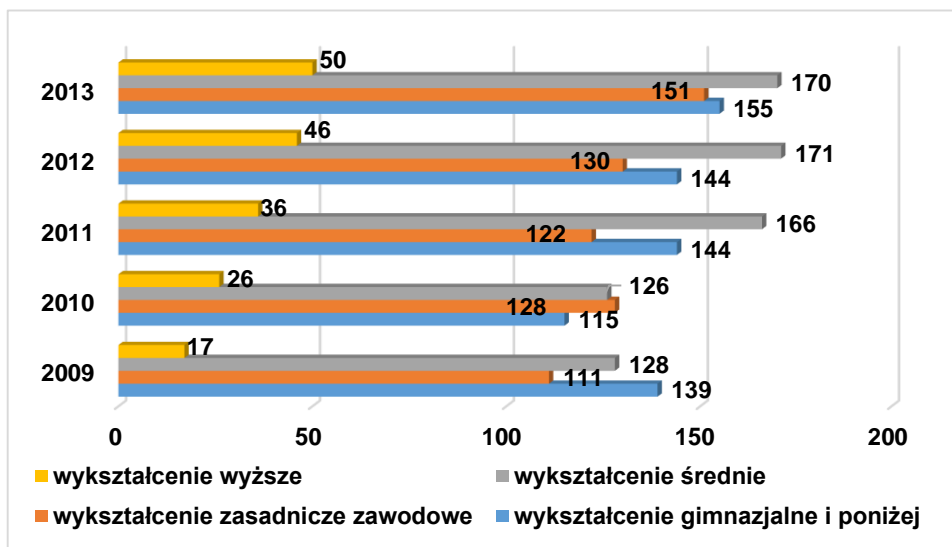
Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sierpcu

Wykres 6. Liczba osób bezrobotnych w gminie Zawidz według czasu pozostawania bez pracy

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sierpcu

Wykres 7. Liczba osób bezrobotnych w gminie Zawidz według wykształcenia

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sierpcu

Udział bezrobotnych w Gminie Zawidz w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2012 roku wynosił ogółem 11,5%, dla mężczyzn 10,1%, zaś dla kobiet 13,3%.

Tabela 18. Struktura bezrobocia na terenie Gminy Zawidz w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci					
ogółem	8,5	9,7	9,3	10,9	11,5
mężczyźni	7,5	9,7	8,9	9,9	10,1
kobiety	9,6	9,7	9,8	12,2	13,3

Źródło: Dane GUS

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci na terenie Gminy Zawidz w 2012 r. był niższy niż dla powiatu sierpeckiego, dla którego odsetek ten wynosił 14,0% i jednocześnie wyższy niż dla województwa mazowieckiego, gdzie udział ten wynosił 8,2%.

Na terenie Gminy Zawidz działania w zakresie rehabilitacji zawodowej osób bezrobotnych osób bezrobotnych podejmują

- **Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu:**
 - promocja zatrudnienia (dofinansowanie działalności gospodarczej),
 - łagodzenie skutków bezrobocia (wypłata świadczeń),
 - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych (szkolenia zawodowe, przygotowanie zawodowe, klub pracy, projekty systemowe).
- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawidzu:**

- wsparcie finansowo-materialne potrzeb socjalno-bytowych osób bezrobotnych i ich rodzin,
- diagnoza środowisk osób bezrobotnych,
- informowanie o poradnictwie oraz instytucjach działających (wspierających) osoby bezrobotne,
- realizowanie projektów systemowych m.in. dla osób bezrobotnych,
- informowanie o aktualnych ofertach pracy,
- aktywizacja zawodowa.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawidzu od 2011 r. realizuje projekt systemowy „Czas na zmiany z gminie Zawidz”. W projekcie udział biorą zarówno osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP jak i osoby niezarejestrowane w PUP i niepełnosprawne. W projekcie zastosowano następujące formy aktywnej integracji, w których udział wzięli wszyscy beneficjenci:

- trening kompetencji i umiejętności społecznych z elementami kompetencji życiowych i rodzicielskich,
- trening pracy,
- trening kompetencji rodzicielskich.

W ramach aktywnej integracji edukacyjnej zostały zorganizowane także kursy zawodowe:

- kurs sprzedawcy z obsługą kasy fiskalnej, w którym udział wzięły kobiety,
- kurs zawodowy operatora wózka jezdniowego, w którym udział wzięli mężczyźni.

3.2.2. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata, który wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. Z niepełnosprawnością fizyczną często wiąże się tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niezdolność do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Do tej grupy zaliczamy alkoholików, narkomanów i więźniów.

Osoby niepełnosprawne spotykają się na co dzień z wieloma barierami, takimi jak bezrobocie, bariery architektoniczne i komunikacyjne, utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji oraz izolacja społeczna.

W 2013 roku na terenie Gminy Zawidz 113 mieszkańców było dotkniętych problemem niepełnosprawności, wśród nich 69,9% stanowiły kobiety. Liczba osób niepełnosprawnych na obszarze Gminy w latach 2009-2013 zmniejszyła się o 13%.

Tabela 19. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Zawidz

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba osób niepełnosprawnych, w tym:	130	99	98	85	113
- kobiety	93	78	73	67	79
- mężczyźni	37	21	25	18	34

Źródło: Dane GOPS w Zawidzu

Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych na obszarze Gminy prowadzą głównie 3 instytucje tj. **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu** usytuowane przy ul. Świętokrzyskiej 2a w Sierpcu oraz **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sierpcu i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawidzu**.

Do głównych zadań na rzecz osób niepełnosprawnych:

- realizowanych przez **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu** należy realizacja zadań przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dofinansowanie: likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych; informacja o programach celowych realizowanych przez PFRON ,współpraca z podmiotami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych;
- realizowanych przez **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sierpcu** należy m.in. wydawanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności;
- realizowanych przez **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawidzu** należy wsparcie finansowo-materialne potrzeb socjalno-bytowych osób niepełnosprawnych i ich rodzin, diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych, informacja o poradnictwie oraz instytucjach działających (wspierających) osoby niepełnosprawne, projekty systemowe m.in. dla osób niepełnosprawnych, wypłata świadczeń opiekuńczych).

3.2.3. Uzależnienia

ALKOHOLIZM

Alkoholizm jest zaburzeniem polegającym na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Nadużywanie alkoholu jest ważnym problemem społecznym, który często prowadzi do wzrostu przestępczości i przemocy w rodzinie, ale także do innych zakłóceń życia rodzinnego. Efektem tego uzależnienia może być także izolacja społeczna, problemy finansowe i problemy z prawem. Problem ten dotyka coraz większą grupę ludzi, również młodzież i dzieci w wieku szkolnym. Przeciwdziałanie temu zjawisku musi opierać się na długofalowych i wielokierunkowych działaniach.

Działania na rzecz przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu na terenie Gminy Zawidz prowadzą:

- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawidzu** - wsparcie osób uzależnionych i współuzależnionych, kontrola sklepów prowadzących sprzedaż alkoholu.
- **Gminny Zespół Interdyscyplinarny**, w którego skład wchodzi przedstawiciele GOPS, Sądu, Policji, Służby Zdrowia i Oświaty
- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawidzu** - wsparcie materialne potrzeb socjalno-bytowych osób uzależnionych i współuzależnionych, diagnoza środowiska osób uzależnionych i współuzależnionych, informacja o poradnictwie oraz instytucjach działających (wspierających) uzależnionych i współuzależnionych, wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawidzu o zastosowanie odpowiedniej formy pomocy lub terapii w stosunku do osoby uzależnionej.

Działania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi podejmują także placówki oświatowe i edukacyjne, organizacje pozarządowe i parafie oraz Posterunek Policji.

Osoby dorosłe uzależnione od alkoholu oraz współuzależnione mogą uczestniczyć w spotkaniach działającej na terenie Gminy Grupy Wsparcia „AA”.

Zgodnie z danymi GOPS w Zawidzu, w 2013 roku pomocą społeczną z powodu alkoholizmu objętych było 16 rodzin, które liczyły 37 osób.

Tabela 20. Liczba osób objętych pomocą GOPS w Zawidzu z powodu alkoholizmu

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin	9	7	6	12	15
Liczba osób w tych rodzinach	50	38	34	62	68

Źródło: Dane GOPS w Zawidzu

NARKOMANIA

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Przeciwdziałaniem w zakresie narkomanii na terenie Gminy Zawidz zajmuje się **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawidzu** - informacja o poradnictwie oraz instytucjach działających (wspierających) osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych.

O problemie narkomanii niechętnie informują pedagodzy czy rodzice osób uzależnionych lub zażywających narkotyki. Do GOPS w Zawidzu w ciągu ostatnich lat nie zgłosił się żaden mieszkaniec Gminy potrzebujący pomocy z powodu narkomanii.

INNE UZALEŻNIENIA

Wśród uzależnień możemy wyróżnić także:

- **uzależnienie od dopalaczy**, które młodzież może zakupić przez internet. Dopalacze mają działanie psychoaktywne, czyli mają wywoływać w organizmie określone stany – odurzenia, pobudzenia, euforii, halucynacje. Negatywne skutki stosowania dopalaczy obejmują: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, zawał serca, udar mózgu, stany agresji, które mogą zakończyć się próbą samobójstwa lub zabójstwa, śpiączkę, niewydolność nerek, wątroby.
- **uzależnienie od komputera i gier komputerowych**, które najczęściej dotyczy dzieci i młodzieży, powoduje, że osoby uzależnione często nie potrafią odróżnić rzeczywistości od fikcji. Do negatywnych skutków zaliczamy również: stopniowy zanik więzi rodzinnych i możliwości oddziaływań wychowawczych ze strony rodziców, utrudniony rozwój intelektualny, osłabioną siłę woli, osobowość i wrażliwość moralną oraz zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych.
- **uzależnienie od hazardu**, które polega na częstym, powtarzającym się uprawianiu hazardu, który zaczyna kontrolować życie chorego i prowadzi do zaniedbania jego społecznych, zawodowych i rodzinnych zobowiązań. W miarę postępowania choroby zwiększa się izolacja społeczna. Pojawia się poczucie winy i wstydu, a chory zaczyna ukrywać swoje uzależnienie. Gracz czuje konieczność natychmiastowego zaspokajania własnych potrzeb, co może prowadzić do aktów przemocy i przestępstw dokonywanych w celu zdobycia środków do gry.

3.2.4. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się na podstawie tzw. kryterium dochodowego. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura).

Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom żyjącym na poziomie minimum socjalnego.

Na przestrzeni lat 2009 – 2013 liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa ulegała wahaniom, jednak w ostatnich dwóch latach istotnie wzrosła. Ostatecznie, w 2013 roku, w porównaniu do roku 2009, liczba rodzin objętych pomocą zwiększyła się o 158%, natomiast liczba osób w tych rodzinach wzrosła prawie trzykrotnie.

Tak istotny wzrost liczby osób objętych pomocą z powodu ubóstwa, może być wynikiem wzrostu bezrobocia na terenie Gminy i pogorszeniem się warunków życia części mieszkańców Gminy.

Tabela 21. Liczba osób objętych pomocą GOPS w Zawidzu z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin	53	37	23	125	137
Liczba osób w tych rodzinach	243	157	93	425	630

Źródło: Dane GOPS w Zawidzu

3.2.5. Bezdomność

Zjawisko bezdomności w Gminie Zawidz w ostatnich latach praktycznie nie występuje. Ostatni przypadek bezdomności na terenie Gminy zidentyfikowano w 2010 r.

Tabela 22. Liczba osób objętych pomocą GOPS w Zawidzu z powodu bezdomności

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba osób bezdomnych, w tym:	1	1	0	0	0
- kobiety	0	0	0	0	0
- mężczyźni	1	1	0	0	0
- niepełnosprawni	0	0	0	0	0

Źródło: Dane GOPS w Zawidzu

Gmina Zawidz prowadzi działania na rzecz osób bezdomnych za pośrednictwem **Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawidzu**, który zapewnia wsparcie finansowo-materialne potrzeb socjalno-bytowych osób bezdomnych, dokonuje diagnozy środowisk osób bezdomnych, informuje o poradnictwie oraz instytucjach działających (wspierających) osoby bezdomne.

3.2.6. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można najogólniej określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Do najczęstszych przyczyn przemocy należą: alkoholizm, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody, upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawidzu współpracuje z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie, zapewniając porady psychologa, porady prawne, programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy.

Na terenie Gminy Zawidz został powołany Zespół Interdyscyplinarny zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny współpracuje w tym zakresie z następującymi podmiotami:

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawidzu,
- Szkołami podstawowymi funkcjonującymi na terenie Gminy (w Jeżewie, Grąbcu, Osieku, Słupi i Zawidzu),
- Zespołem Szkół Samorządowych w Zawidzu,
- Posterunkiem Policji w Zawidzu,
- Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Zawidzu,
- Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej.

Zespół Interdyscyplinarny monitoruje rodziny, w których zaszło zjawisko przemocy w rodzinie.

W ostatnich latach GOPS w Zawidzu nie udzielał pomocy z powodu przemocy w rodzinie z uwagi na brak osób ubiegających się o wsparcie z tego tytułu.

3.2.7. Przestępczość

O bezpieczeństwo na terenie Gminy Zawidz dbają funkcjonariusze Posterunku Policji w Zawidzu, usytuowanego przy ul. Słonecznej 7, 09 – 226 Zawidz, tel.: 024 276 61 07.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nie dysponuje danymi na temat przestępczości na terenie gminy Zawidz.

3.2.8. Osoby starsze

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem.

Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie samodzielności życiowej, stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia.

Najważniejszymi problemami osób starszych są: samotność, choroba, inwalidztwo, życie w ubóstwie, problemy ruchowe, a także osamotnienie, odizolowanie społecznej i poczucie nieprzydatności. Wszechobecny „kult młodości” prowadzi do marginalizacji osób starszych jako zbiorowości i stopniowego eliminowania ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego.

Według danych epidemiologicznych, ok. 95% Polaków starzeje się w sposób нефизjologiczny, wraz z wiekiem pojawia się niedołączność, niedowidzenie, głuchota, otępienie, niesprawność ruchowa.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 r. ż. – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 r. ż. – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 r. ż. i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Z danych GUS wynika, że w 2013 roku w Gminie Zawidz mieszkało 1420 osób starszych, z czego większość – około 59,6% stanowiły kobiety. W każdej grupie wiekowej zaprezentowanej w tabeli 23 zauważalna jest przewaga liczby kobiet.

Tabela 23. Osoby starsze na terenie Gminy Zawidz w 2013 r.

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	386	177	209
65-69 lat	264	131	133
70-74 lata	241	98	143
75-79 lat	196	73	123
80-84 lata	197	61	136
Powyżej 85	136	34	102
Razem	1420	574	846

Źródło: Dane GUS

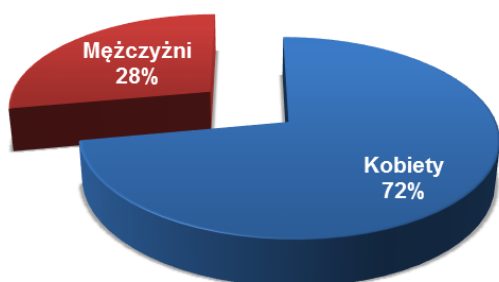
3.3. Wyniki badania ankietowego

W okresie kwiecień - maj 2014 r. przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców Gminy Zawidz w celu zdiagnozowania sytuacji społecznej Gminy.

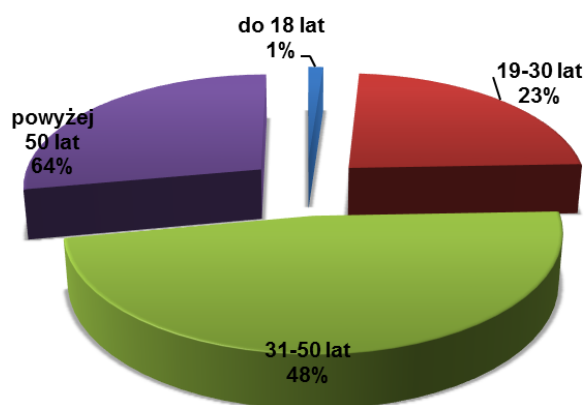
Ankieta składała się z 16 pytań zamkniętych dotyczących strefy społecznej oraz z pytania otwartego, w którym poproszono ankietowanych o wskazanie konkretnych propozycji działań w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom na terenie Gminy w następujących obszarach: wsparcie ubogich, poprawa sytuacji niepełnosprawnych, poprawa dostępu do służby zdrowia, działania na rzecz osób starszych, bezpieczeństwo.

Udział w ankiecie wzięło 86 osób. Charakterystykę osób ankietowanych przedstawiono poniżej, natomiast wyniki ankiety dotyczące pytań otwartych i zamkniętych stanowią **Załącznik 1** do niniejszej Strategii.

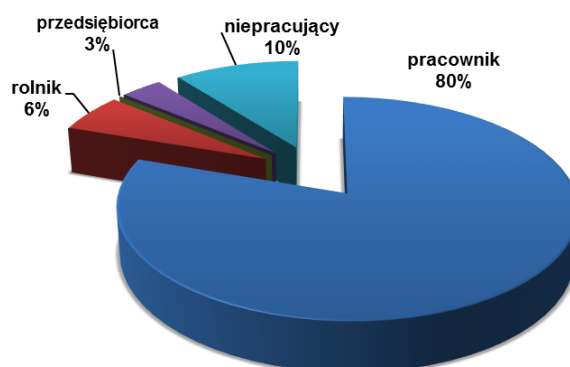
Ankietowani według płci

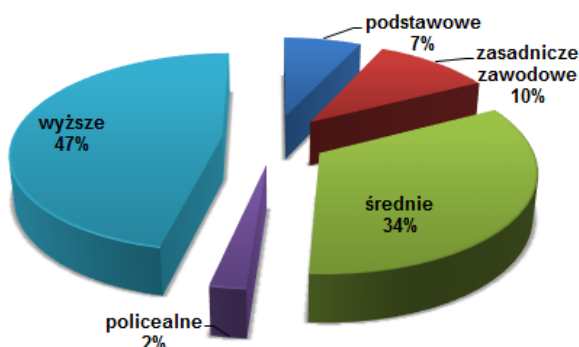
Ankietowani wg wieku

Ankietowani wg statusu zawodowego

Ankietowani wg wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- SZANSE - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- ZAGROŻENIA - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- MOCNE STRONY - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- SŁABE STRONY - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmocnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony gminy, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 24. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• wzrost liczby podmiotów gospodarczych;• zapewniony dostęp do podstawowej służby zdrowia;	<ul style="list-style-type: none">• wzrost liczby osób bezrobotnych na terenie Gminy;• rosnąca liczba osób korzystających z pomocy GOPS z powodu bezrobocia, bezradności w

<ul style="list-style-type: none"> • dobrze funkcjonujący system oświaty; • dostępność infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy, • funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawidzu, która działa na rzecz zmniejszenia zjawiska uzależnienia alkoholowego; • funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, który działa w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie; • realizacja programów społecznych na terenie Gminy mających na celu ograniczenie problemów społecznych; • prowadzenie przez placówki oświatowe i kulturalne (szkoły, biblioteki) programów dla dzieci i młodzieży z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnieniom; 	<p>sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz ubóstwa;</p> <ul style="list-style-type: none"> • występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; • brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury społecznej; • niedostateczna oferta spędzania wolnego czasu skierowana do dzieci i młodzieży na terenie Gminy; • brak oferty spędzania wolnego czasu skierowanej do seniorów; • niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
--	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dodatni przyrost naturalny; • wyhamowanie negatywnych trendów dotyczących migracji oraz wzrost liczby urodzeń spowodowanych prorodziną polityką państwa; • dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych; • utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; • efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań. 	<ul style="list-style-type: none"> • starzenie się społeczeństwa; • konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji; • utrudnienia organizacyjne w dostępie do środków pomocowych UE, brak wystarczających środków na „wkład własny”; • rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; • dalsze obniżanie standardów podstawowych usług zdrowotnych finansowanych w ramach NFZ; • powiększanie się obszarów patologii społecznych na terenie gminy, pojawianie się nowych zagrożeń (narkomania); • bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych.

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli analizy SWOT, wiele zagrożeń dla rozwoju Gminy Zawidz dotyczy szeroko rozumianej polityki społecznej. Zjawiska takie jak bezrobocie i ubóstwo z jednej strony są wynikiem określonych procesów społeczno-gospodarczych, z drugiej zaś same potrafią generować nowe problemy w postaci uzależnień czy przemocy w rodzinie. Ich rozwiązanie wymaga kompleksowego podejścia do zastanej rzeczywistości, ze szczególnym uwzględnieniem osób, które zagrożone są wykluczeniem społecznym. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia łatwo stać się beneficjentem systemu pomocy społecznej, o wiele trudniej jednak powrócić na drogę samodzielności i odpowiedzialności za byt własny

i losy rodziny. Dlatego też w proponowanych działaniach położono duży nacisk na profilaktykę, działania edukacyjne i terapeutyczne.

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana strategia, czyli lat 2014-2020.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie *Prognozy dla terenów wiejskich powiatu sierpeckiego na lata 2011-2035* opracowanej przez GUS prognozuje się, że w latach 2014-2020 liczba urodzeń żywych i liczba zgonów przyjmie trend malejący. Tym samym, przyrost naturalny na terenie Gminy Zawidz będzie ujemny a różnica pomiędzy liczbą urodzeń i zgonów z każdym rokiem będzie się pogłębiać.

Tabela 25. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Zawidz do 2020 roku

Lata	urodzenia	zgony	przyrost naturalny
2014	0,9915	1,0071	-0,0156
2015	0,9880	1,0000	-0,0120
2016	0,9844	1,0018	-0,0173
2017	0,9807	1,0000	-0,0193
2018	0,9785	1,0000	-0,0215
2019	0,9744	0,9982	-0,0239
2020	0,9718	0,9965	-0,0247

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2020 roku, na obszar Gminy będzie napływać mniejsza liczba mieszkańców niż dotychczas i w taki sam sposób będzie kształtował się także odpływ mieszkańców. W rezultacie prognozowane jest nieznaczne zmniejszenie się liczby

mieszkańców Gminy a prognozowany spadek będzie większy z każdym kolejnym rokiem prognozy.

Tabela 26. Prognoza salda migracji w Gminie Zawidz do 2020 roku

Lata	napływ	odpływ	saldo migracji
2014	0,9769	0,9863	-0,0094
2015	0,9797	0,9872	-0,0075
2016	0,9759	0,9859	-0,0100
2017	0,9594	0,9642	-0,0049
2018	0,9337	0,9419	-0,0082
2019	0,9527	0,9633	-0,0106
2020	0,9731	0,9837	-0,0106

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

Na podstawie prognozy salda migracji i przyrostu naturalnego przyjęto prognozę liczby mieszkańców Gminy Zawidz w latach 2014-2020. Prognozuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców Gminy w kolejnych latach.

Tabela 27. Prognoza liczby ludności Gminy Zawidz

Lata	Liczba mieszkańców Gminy Zawidz		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2014	6.861	3.450	3.411
2015	6.802	3.426	3.376
2016	6.741	3.401	3.339
2017	6.680	3.376	3.304
2018	6.616	3.350	3.266
2019	6.554	3.323	3.231
2020	6.492	3.297	3.195

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Struktura ludności według wieku będzie ulegać dynamicznym zmianom, praktycznie w całym prognozowanym okresie. Zmiany te są przede wszystkim konsekwencją demograficznego „falowania”, tj. pojawiania się na przemian wyżów i niżów demograficznych, których efekty nakładają się na siebie z różną siłą w różnych okresach, powodując bardziej widoczne

zmiany w procesach dzietności i umieralności, natomiast w mniejszym stopniu oddziałują na tę strukturę zmiany w rozmiarach migracji zagranicznych definitywnych, czyli migracji na pobyt stały, a szczególnie emigracji.

Tabela 28. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Zawidz do 2020 roku

Grupa wiekowa	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Prognoza ludności wg wieku							
0-4 lata	379	375	371	364	358	350	340
5-9 lat	357	363	367	367	366	363	360
10-14 lat	370	354	346	341	341	345	352
15-19 lat	449	431	410	390	375	358	343
20-24 lata	516	490	463	442	415	393	376
25-29 lat	510	501	494	486	480	467	444
30-34 lata	502	503	507	495	474	460	451
35-39 lat	454	459	458	466	476	479	480
40-44 lata	430	422	427	429	433	441	446
45-49 lat	447	444	431	429	417	412	406
50-54 lata	477	461	452	440	435	428	426
55-59 lat	507	507	494	478	461	449	434
60-64 lata	430	436	447	453	461	466	466
65-69 lat	319	353	366	382	390	389	395
70-74 lata	220	206	217	229	253	282	312
75-79 lat	209	211	206	204	193	182	170
80-84 lata	156	150	147	146	148	149	150
Powyżej 85	129	135	139	140	140	140	140
Razem	6.861	6.802	6.741	6.680	6.616	6.554	6.492
Prognoza ludności wg ekonomicznych grup wieku							
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1.106	1.093	1.083	1.072	1.064	1.058	1.052
Ludność w wieku produkcyjnym	4.292	4.217	4.137	4.055	3.968	3.888	3.806
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1.463	1.492	1.521	1.553	1.584	1.608	1.634

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

Z analizy danych w tabeli 28 wynika, że w latach 2014-2020 w Gminie Zawidz zmniejszy się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, co w dłuższej perspektywie wpłynie niekorzystnie na liczebność grupy w wieku produkcyjnym. Jednocześnie zmniejszy się liczba ludności w wieku produkcyjnym na korzyść ludności w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa Gminy. Zmiany te będą powodowały zmniejszenie się podaży

siły roboczej na lokalnym rynku pracy, wpłyną na system finansów publicznych – wzrosną koszty opieki zdrowotnej i opieki nad starszymi mieszkańcami Gminy oraz będą bodźcem do rozwoju aktywności zawodowej osób w wieku poprodukcyjnym.

PROGNOZA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Wzrost poziomu wykształcenia jest jednym z czynników określających rozwój społeczeństwa. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia.

Zachowanie trendów dążenia społeczeństwa do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwala sądzić, że dane dotyczące poziomu wykształcenia z roku na rok będą ulegały poprawie. Zjawisko będzie dotyczyło przede wszystkim osób z wykształceniem średnim, które będą dążyły do uzyskania tytułu licencjata, inżyniera lub magistra, w marginalny sposób osób starszych z wykształceniem podstawowym.

4.2. Prognoza zmian

W rezultacie podjętych działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Zawidz na lata 2014-2020” przewiduje się wzrost zaufania mieszkańców do instytucji pomocowych, wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców Gminy oraz zmniejszenia zasięgu występujących na jego terenie problemów społecznych, które zostały szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 29. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby osób bezrobotnych, – wzrost liczby miejsc pracy w wyniku powstawania nowych podmiotów gospodarczych, – poprawa dostępu usług świadczonych przez PUP, – aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, – zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, – wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej. – powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, – podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych, – wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe,

Problem społeczny	Prognoza zmian
	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, – łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu, – rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny.
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> – poprawę warunków życia mieszkańców Gminy, – zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym, – zwiększenia dostępu do rynku pracy,
Przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie poprzez budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, – ochrona ofiar przemocy, – prowadzenie specjalistycznych terapii dla sprawców przemocy, – rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
Przestępczość	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie liczby przestępstw na terenie Gminy, – eliminowanie aktów wandalizmu i chuligaństwa poprzez odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, – zapewnienie bezpieczeństwa w szkołach i w ich otoczeniu, – ochrona ofiar przestępstw, – zwiększenie aktywności służb publicznych w przeciwdziałaniu przestępczości.
Osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej. – wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, – powstawanie środowiskowych form opieki dla osób starszych, w tym tworzenie domów pomocy społecznej, – rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.

Źródło: Opracowanie własne

Prognozowane zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców Gminy w zakresie pomocy społecznej.

W ramach tej współpracy realizowane będą liczne programy pomocowe skierowane do konkretnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

5. Cele strategiczne projektowanych zmian

Przeprowadzona diagnoza społeczna, zwłaszcza w zakresie problemów społecznych, a także prognoza zmian w zakresie objętym strategią, pozwoliły na określenie **celu głównego** niniejszej Strategii, którym jest:

„POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA I AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW GMINY ZAWIDZ ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM ORAZ ICH INTEGRACJA Z POZOSTAŁYMI MIESZKAŃCAMI GMINY.”

Tak sformułowany cel główny obejmuje wszystkie obszary problemowe niniejszej Strategii i adresowany jest do wszystkich obecnych jak i potencjalnych mieszkańców Gminy Zawidz, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników GOPS w Zawidzu oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano 5 **obszarów priorytetowych**:

- I. **Osoby bezrobotne.**
- II. **Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym.**
- III. **Osoby niepełnosprawne.**
- IV. **Osoby dotknięte przemocą w rodzinie.**
- V. **Rodzina.**
- VI. **Osoby starsze.**

Dla każdego z ww. obszarów wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację celu głównego.

Cel strategiczny 1. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Zawidz.

Cel strategiczny 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Zawidz dotkniętych ubóstwem.

Cel strategiczny 3. Poprawa warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie rodzin z terenu Gminy Zawidz w ich prawidłowym funkcjonowaniu.

Cel strategiczny 6. Zapewnienie wsparcia osobom starszym oraz ich aktywizacja.

6. Kierunki niezbędnych działań

Aby móc skutecznie realizować Strategię, konieczne jest wskazanie niezbędnych działań w ramach zdefiniowanych celów strategicznych. Działania te zostały zapisane w postaci celów operacyjnych.

Tabela 30. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
<p><u>Cel strategiczny 1.</u> Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Zawidz.</p>	<p>1.1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu. 1.2. Organizowanie wspólnie z PUP w Sierpcu zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych. 1.3. Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych. 1.4. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.</p>
<p><u>Cel strategiczny 2.</u> Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Zawidz dotkniętych ubóstwem.</p>	<p>2.1. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim. 2.2. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji oraz kompetencji zawodowych i społecznych. 2.3. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do aktywnych form wsparcia prowadzonych przez GOPS w Zawidzu, również w ramach projektów. 2.4. Zapewnienie mieszkań socjalnych dla osób dotkniętych ubóstwem.</p>
<p><u>Cel strategiczny 3.</u> Poprawa warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.</p>	<p>3.1. Zapewnienie wsparcia finansowego, psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi. 3.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej. 3.3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. 3.4. Tworzenie placówek i punktów rehabilitacyjnych na terenie Gminy. 3.5. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.</p>
<p><u>Cel strategiczny 4.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.</p>	<p>4.1. Wsparcie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. 4.2. Wzmocnienie współpracy służb publicznych (tj. GOPS, PCPR, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorów sądowych, prokuratorów) ze społecznością lokalną w zakresie identyfikowania, zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie</p>
<p><u>Cel strategiczny 5.</u> Wzmacnianie rodzin z terenu Gminy Zawidz w ich prawidłowym funkcjonowaniu.</p>	<p>5.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin z dysfunkcjami. 5.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju. 5.3. Wzmacnianie funkcjonowania rodzin.</p>
<p><u>Cel strategiczny 6.</u> Zapewnienie wsparcia osobom starszym oraz ich aktywizacja.</p>	<p>6.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych. 6.2. Aktywizacja osób starszych w dziedzinie kultury, rekreacji i wypoczynku. 6.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych. 6.4. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.</p>

Źródło: Opracowanie własne

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizacja postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkiem władzy wykonawczej gminy, a więc Wójta Gminy Zawidz. Dysponuje on niezbędnym w tym celu aparatem wykonawczym. We wprowadzaniu w życie poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą przede wszystkim pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawidzu, którzy realizują zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej.

Ponadto, w realizacji strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- Powiatowego Urzędu Pracy,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komendy Powiatowej Policji,
- placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych z terenu Gminy,
- organizacji społecznych i innych instytucji i placówek.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana poprzez realizację gminnych programów i projektów realizowanych przez ww. podmioty i instytucje współdziałające na poziomie gminy. Do najważniejszych programów i narzędzi służących wdrożeniu Strategii należy zaliczyć:

- kontrakt socjalny,
- gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- gminny program wspierania rodziny,
- programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Działania określone w niniejszej Strategii mogą być realizowane na różnych poziomach - począwszy od samodzielnej realizacji działania przez GOPS lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w trybie określonym przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Zawidz” obejmują lata 2014-2020, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszy krajowych (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Wskaźniki realizacji działań

W celu śledzenia postępów w realizacji strategii będzie ona na bieżąco monitorowana. Monitorowanie pozwoli z jednej strony na ocenę oczekiwanych wyników już przyjętych zadań, jak i ewentualne korekty w tych zadaniach. Strategia z założenia jest dokumentem otwartym, natomiast jej materia (rzeczywistość społeczna) podlega ciągłym zmianom. Dlatego też konieczne jest elastyczne reagowanie na pojawiające się problemy i wyzwania. Oceny tej dokonywać będą pracownicy GOPS w Zawidzu.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Wskaźnikiem realizacji celów strategicznych będzie nie tylko zmniejszająca się ilość świadczeniobiorców oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie

najbardziej potrzebujących, ale przede wszystkim poziom zadowolenia mieszkańców Gminy Zawidz z jakości życia na terenie Gminy. Jakość życia na terenie Gminy będzie z kolei weryfikowana na podstawie mierników zawartych w tabeli 31.

Tabela 31. Wskaźniki realizacji działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
Cel strategiczny 1. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Zawidz.	1.1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych projektów, – liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych – liczba przekwalifikowanych osób bezrobotnych – liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach
	1.2. Organizowanie wspólnie z PUP w Sierpcu zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych
	1.3. Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych
	1.4. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie – liczba osób bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w znalezieniu pracy
Cel strategiczny 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Zawidz dotkniętych ubóstwem.	2.1. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin ubogich, którym udzielono wsparcia – wysokość udzielonego wsparcia finansowego
	2.2. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji oraz kompetencji zawodowych i społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objętych wsparciem – liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje i kompetencje zawodowe
	2.3. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do aktywnych form wsparcia prowadzonych przez GOPS w Zawidzu, również w ramach projektów.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia – liczba osób uczestniczących w projektach realizowanych przez GOPS w Zawidzu
	2.4. Zapewnienie mieszkań socjalnych dla osób dotkniętych ubóstwem.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba mieszkań socjalnych – liczba osób, którym przyznano mieszkanie socjalne
Cel strategiczny 3. Poprawa warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych	3.1. Zapewnienie wsparcia finansowego, psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego – liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ZAWIDZ
NA LATA 2014-2020

w społeczności lokalnej.		– liczba udzielonych porad psychologicznych
	3.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.	– liczba obiektów użyteczności publicznej, w których zlikwidowano bariery architektoniczne
	3.3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.	– liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach – liczba przeprowadzonych szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych
	3.4. Tworzenie placówek i punktów rehabilitacyjnych na terenie Gminy.	– liczba punktów i placówek rehabilitacyjnych na terenie Gminy skierowanych do osób niepełnosprawnych
	3.5. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.	– liczba imprez kulturalnych, w których udział mogą brać osoby niepełnosprawne
Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.	4.1. Wsparcie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	– liczba udzielonych porad – liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze wsparcia
	4.2. Wzmocnienie współpracy służb publicznych (tj. GOPS, PCPR, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorów sądowych, prokuratorów) ze społecznością lokalną w zakresie identyfikowania, zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie.	– liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy w rodzinie – liczba założonych „Niebieskich Kart”
Cel strategiczny 5. Wzmacnianie rodzin z terenu Gminy Zawidz w ich prawidłowym funkcjonowaniu.	5.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin z dysfunkcjami	– wysokość świadczeń pieniężnych przyznanych rodzinom z dysfunkcjami – liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS – liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
	5.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju	– liczba dzieci i młodzieży objętych programem dożywiania – liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku zimowego i letniego – liczba i rodzaj organizowanych zajęć w ramach świetlic – liczba i rodzaj zajęć organizowanych przez inne placówki mające na celu zagospodarowanie czasu wolnego

	5.3. Wzmacnianie funkcjonowania rodzin	<ul style="list-style-type: none"> – liczba spotkań dla rodziców z problemami opiekuńczo-wychowawczymi z udziałem specjalistów w tym zakresie – liczba spotkań/imprez integracyjnych dla rodzin zorganizowanych na terenie Gminy
Cel strategiczny 6. Zapewnienie wsparcia osobom starszym oraz ich aktywizacja.	6.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba pielęgniarek środowiskowych – liczba mieszkań chronionych – liczba ośrodków oferujących pomoc osobom starszym
	6.2. Aktywizacja osób starszych w dziedzinie kultury, rekreacji i wypoczynku	<ul style="list-style-type: none"> – liczba ofert kulturalnych skierowanych do osób starszych – liczba działających Centrów i Klubów Aktywizacji Seniora – długość wybudowanych ścieżek rowerowych – liczba tras do nordic walking – liczba wybudowanych ścieżek zdrowia wyposażonych w przyrządy przeznaczone do ćwiczeń siłowych na świeżym powietrzu
	6.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba ośrodków zdrowia wyposażonych w sprzęt rehabilitacyjny – liczba przeprowadzonych darmowych badań profilaktycznych dla osób starszych
	6.4. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba działających wolontariuszy na rzecz seniorów – liczba osób starszych, którym udzielono pomocy w ramach wolontariatu

9. Spis tabel

TABELA 1. LICZEBNOŚĆ GMINY ZAWIDZ Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ.....	7
TABELA 2. STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW GMINY ZAWIDZ W LATACH 2008-2013.....	8
TABELA 3. LICZBA OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM ORAZ POPRODUKCYJNYM W LATACH 2008-2013	10
TABELA 4. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW GMINY ZAWIDZ	10
TABELA 5. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW POWIATU SIERPECKIEGO	11
TABELA 6. MIGRACJE NA POBYT STAŁY GMINNE WG TYPU I KIERUNKU	12
TABELA 7. PRZYROST NATURALNY	13
TABELA 8. ŹRÓDŁA DOCHODÓW GOSPODARSTW DOMOWYCH NA TERENIE GMINY ZAWIDZ W 2010 R.....	13
TABELA 9. PODMIOTY GOSPODARCZE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY ZAWIDZ W LATACH 2008- 2013.....	14
TABELA 10. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA NA TERENIE GMINY ZAWIDZ WG SEKCJI PKD 2007.....	15
TABELA 11. ZASOBY MIESZKANIOWE NA TERENIE GMINY ZAWIDZ	16
TABELA 12. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE [%]	16
TABELA 13. EDUKACJA NA TERENIE GMINY ZAWIDZ.....	19
TABELA 14. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI BRUTTO DLA SZKOLNICTWA PODSTAWOWEGO I GIMNAZJALNEGO [%]	19
TABELA 15. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE W RAMACH ZADAŃ WŁASNYCH GMINY ZAWIDZ (STAN NA DZIEŃ 31.12.2013 R.)	21
TABELA 16. LICZBA BENEFICJENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ OFEROWANEJ PRZEZ GOPS W ZAWIDZU	23
TABELA 17. CHARAKTERYSTYKA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY ZAWIDZ	25
TABELA 18. STRUKTURA BEZROBOCIA NA TERENIE GMINY ZAWIDZ W LATACH 2008-2012.....	27
TABELA 19. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE GMINY ZAWIDZ.....	29
TABELA 20. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ GOPS W ZAWIDZU Z POWODU ALKOHOLIZMU	30
TABELA 21. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ GOPS W ZAWIDZU Z POWODU UBÓSTWA.....	32
TABELA 22. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ GOPS W ZAWIDZU Z POWODU BEZDOMNOŚCI.....	32
TABELA 23. OSOBY STARSZE NA TERENIE GMINY ZAWIDZ W 2013 R.....	34
TABELA 24. ANALIZA SWOT	36

TABELA 25. PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO W GMINIE ZAWIDZ DO 2020 ROKU	38
TABELA 26. PROGNOZA SALDA MIGRACJI W GMINIE ZAWIDZ DO 2020 ROKU	39
TABELA 27. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI GMINY ZAWIDZ	39
TABELA 28. PROGNOZA STRUKTURY WIEKOWEJ MIESZKAŃCÓW GMINY ZAWIDZ DO 2020 ROKU ..	40
TABELA 29. PROGNOZA ZMIAN PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY W WYNIKU REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	41
TABELA 30. KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	44
TABELA 31. WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	48

10. Spis wykresów

WYKRES 1. STRUKTURA LUDNOŚCI GMINY ZAWIDZ WEDŁUG PŁCI.....	8
WYKRES 2. MIGRACJE W GMINIE ZAWIDZ	12
WYKRES 3. STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ NA TERENIE GMINY ZAWIDZ W 2013 R. WG SEKCJI PKD 2007	15
WYKRES 4. LICZBA RODZIN - BENEFICJENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ OFEROWANEJ PRZEZ GOPS W ZAWIDZU.....	24
WYKRES 5. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE ZAWIDZ W LATACH 2009-2013 WEDŁUG WIEKU	26
WYKRES 6. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE ZAWIDZ WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY.....	26
WYKRES 7. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE ZAWIDZ WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA	27

11. Spis rysunków

RYSUNEK 1. GMINA ZAWIDZ NA TLE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO I POWIATU SIERPECKIEGO .	6
---	---

12. Załączniki

ZAŁĄCZNIK 1. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO	
---	--